

Силабус
освітнього компоненту ОК 2
(умовне позначення ОК в освітній програмі (ОП))

Філософія

Назва дисципліни:	Філософія
Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
Галузь знань:	10 Природничі науки
Спеціальність:	101 Екологія
Освітньо-професійна програма:	Екологія та охорона навколишнього середовища
Сторінка курсу в Moodle:	https://dl.khadi.kharkov.ua/course/view.php?id=1347
Рік навчання:	1
Семестр:	1 (осінній)
Обсяг освітнього компоненту:	3 кредити (90 годин)
Форма підсумкового контролю:	Екзамен
Консультації:	за графіком
Назва кафедри:	Філософії та педагогіки професійної підготовки
Мова викладання:	українська
Керівник курсу:	Тетяна ЯРМАК, к.с.н., професор
Контактний телефон:	707-37-38, 707-37-86
E-mail:	phil@khadi.kharkov.ua

Короткий зміст освітнього компоненту:

Метою є підготовка кваліфікованих фахівців у сфері гуманітарного знання в межах трансформування української освіти до європейського рівня, залучення студентів до кращих досягнень світової та української культури і формування на цій основі власного світогляду, філософської культури, творчого самостійного мислення, професійної та громадської позиції, пізнання навколишнього світу та самого себе.

Предмет: адаптована система знань щодо вивчення загальних закономірностей розвитку філософського знання в його історичному та соціокультурному контексті.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- формування у студентів сукупності знань, вмінь та уявлень з основ теорії філософських категорій, історії розвитку філософської думки що стосуються буття світу в цілому, природи людини, сідомості, пізнання суспільного розвитку, екологічного мислення в інформаційно-технічному глобалізованому світі на рівні, який забезпечує практичну діяльність за спеціальністю.

Передумови для вивчення освітнього компоненту: -

Компетентності, яких набуває здобувач:

Інтегральна компетентність

КІ. КІ. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у сфері екології, охорони довкілля і збалансованого природокористування, або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій та методів наук про довкілля, та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК 7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 10. Навички міжособистісної взаємодії.

Результати навчання відповідно до освітньої програми:

ПРН15. Знати концептуальні основи моніторингу та нормування антропогенного навантаження на довкілля.

Тематичний план

№ теми	Назва тем (ЛК, ЛР, ПР, СЗ, СР)	Кількість годин
1	ЛК 1 Філософія, її зміст та роль у суспільстві	2
	ПР 1 Предмет філософії. Сутність і структура світогляду. Основні розділи філософії	1
	СР 1 Особливості філософського знання. Філософія і наука. Роль філософії у житті суспільства і особистості	4
2	ЛК 2 Філософія Стародавнього Сходу	2
	ПР 2 Зародження філософської думки. Філософія Стародавнього Китаю. Своєрідність давньоіндійської філософії	1
	СР 2 Східний та західний типи культури і філософування. Конфуціанство. Даосизм. Буддизм. Йога.	2
3	ЛК 3 Антична філософія	2
	ПР 3 Натурфілософські ідеї давньогрецької філософії-пошук першооснови світу. Класичний період розвитку античної філософії (Сократ, Платон, Арістотель)	1
	СР3 Філософія елліністичного та римського періодів: стоїки, кініки, епікурійці і скептики	3
4	ЛК 4 Філософія Середньовіччя. Релігійний характер середньовічного світогляду і філософії	2
	ПР 4 Основні періоди та напрямки середньовічної філософії: апологетика, патристика, схоластика, номіналізм і реалізм	1
	СР 4 Схоластична філософія. Проблема співвідношення віри і розуму. Проблема загальних понять або «універсалій»	2
5	ЛК 5 Філософія епохи Відродження. Ідейний зміст світогляду Ренесансу	2
	ПР 5 основні риси філософського мислення відродження. Розвиток натурфілософських вчень в епоху Ренесансу	1
	СР 5 Північне Відродження та ідеологія Реформації. Соціально-політична думка Відродження	2
6	ЛК 6 Європейська філософія нового часу. Особливості філософії нового часу	2
	ПР 6 Основні напрямки та методи філософії нового часу: емпіризм та раціоналізм, індукція та дедукція. Філософські погляди Ф. Бекона та Р. Декарта.	1
	СР 6 Основний зміст філософії Просвітництва. Проблема людини, проблема історичного прогресу, моральні та правові аспекти людського буття	2
7	ЛК 7 Німецька класична філософія. Особливості та значення німецької класичної філософії	2
	ПР 7 Філософське вчення І. Канта. Філософія Абсолютної ідеї Г. Гегеля. Антропологічний матеріалізм Л.Фейєрбаха	1
	СР 7 Теоретична розробка діалектики. Зміст та історична доля філософії марксизму	2
8	ЛК 8 Особливості розвитку філософської думки в Україні	2

	ПР 8 Філософія Київської Русі, Києво-Могилянської академії та їх вклад в розвиток професійної філософії в Україні. Українська філософія XIX-XX ст.	1
	СР 8 Гуманістичні ідеї у філософській думці України. Філософська система Г.С. Сковороди	2
9	ЛК 9 Посткласична, сучасна філософія XIX-XX ст.	2
	ПР 9 Виникнення сучасної філософії та її особливості. Позитивізм, прагматизм, марксизм, філософія життя (А. Шопенгауер, Ф. Ніцше)	1
	СР 9 Сучасна філософія науки: постмодернізм, феноменологія, герменевтика, екзистенціалізм	4
10	ЛК 10 Філософська онтологія: проблема буття	2
	ПР 10 Проблема буття в історії філософії. Структура буття	1
	СР 10 Поняття категорії матерія. Рух, простір і час як атрибути матерії. Фундаментальні види, рівні форми матерії	4
11	ЛК 11 Свідомість як особлива форма буття, її суть і структура	2
	ПР 11 Основні філософські концепції свідомості. Походження свідомості, її соціально-практична суть і основні властивості	1
	СР 11 Структура свідомості. Свідомість і самосвідомість. Індивідуальна і суспільна свідомість. Структура суспільної свідомості	2
12	ЛК 12 Гносеологія. Основний зміст пізнавальної діяльності	2
	ПР 12 Сутність пізнання. Суб'єкт і об'єкт пізнання. Основні рівні, форми, види і способи пізнання	1
	СР 12 Проблема істини в філософії. Основні концепції істини. Практика як критерії істинності знання.	2
13	ЛК 13 Філософія і методологія науки	2
	ПР 13 Наука та її місце в сучасному світі. Рівні і методи наукового дослідження	1
	СР 13 Структура наукової теорії. Динаміка наукового пізнання. Класична, неокласична і посткласична наука	2
14	ЛК 14 Філософська антропологія	2
	ПР 14 Людина як предмет філософського осмислення. Проблема історичного походження людини. Єдність природного, соціального і духовного в людині	1
	СР 14 Суть понять: індивід, індивідуальність, особистість. Проблеми екзистенціального характеру: життя та смерті, людської свободи, сенсу життя, щастя тощо	3
15	ЛК 15 Соціальна філософія.	2
	ПР 15 Поняття суспільства, його історичне виникнення і суть. Структура і функції суспільства	1
	СР 15 Основні чинники суспільного розвитку. Типологія суспільства та його моделі	2
16	ЛК 16 Суспільний прогрес і філософські проблеми глобалістики	2
	ПР 16 Поняття глобалістики, теорії глобальних проблем. Глобальні проблеми взаємодії природи і суспільства	1
	СР 16 Глобалізація світу. Основні ознаки і прояви глобалізації. Філософія і майбутнє людства	4
Усього за семестр		90
УСЬОГО за дисципліною		90

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (за наявності): -

Методи навчання:

- 1) словесні: 1.1 традиційні: лекції, пояснення, розповідь тощо;
- 2) наочні: метод ілюстрацій, метод демонстрацій;
- 3) практичні: 3.1 традиційні: практичні заняття, семінари

Система оцінювання та вимоги:

Поточна успішність

1 Поточна успішність здобувачів за виконання навчальних видів робіт на навчальних заняттях і за виконання завдань самостійної роботи оцінюється за допомогою чотирибальної шкали оцінок з наступним перерахуванням у 100-бальною шкалу. Під час оцінювання поточної успішності враховуються всі види робіт, передбачені навчальною програмою.

1.1 Лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання конкретизованих завдань.

1.2 Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного або індивідуального завдання, виконання та оформлення практичної роботи.

1.3 Семінарські заняття оцінюються якістю виконання індивідуального завдання/реферату.

2 Оцінювання поточної успішності здобувачів вищої освіти здійснюється на кожному практичному занятті (лабораторному чи семінарському) за чотирибальною шкалою («5», «4», «3», «2») і заносяться у журнал обліку академічної успішності.

– «відмінно»: здобувач бездоганно засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі знання з відповідної теми або навчальної дисципліни, основні положення;

– «добре»: здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного;

– «задовільно»: здобувач в основному опанував теоретичні знання навчальної теми, або дисципліни, орієнтується у першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, невпевнено відповідає на додаткові питання, не має стабільних знань; відповідаючи на питання практичного характеру, виявляє неточність у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою професією;

– «незадовільно»: здобувач не опанував навчальний матеріал теми (дисципліни), не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

3 Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як середньоарифметична сума балів за кожне заняття, за індивідуальну роботу, поточні контрольні роботи за формулою:

$$K^{поточ} = \frac{K1 + K2 + \dots + Kn}{n},$$

де $K^{поточ}$ – підсумкова оцінка успішності за результатами поточного контролю;

$K1, K2, \dots, Kn$ – оцінка успішності n -го заходу поточного контролю;

n – кількість заходів поточного контролю.

Оцінки конвертуються у бали згідно шкали перерахунку (таблиця 1).

Таблиця 1 – Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу

4-бальна шкала	100-бальна шкала	4- бальна шкала	100-бальна шкала	4- бальна шкала	100-бальна шкала	4- бальна шкала	100- бальна шкала
5	100	4,45	89	3,90	78	3,35	67
4,95	99	4,4	88	3,85	77	3,3	66
4,9	98	4,35	87	3,80	76	3,25	65
4,85	97	4,3	86	3,75	75	3,2	64
4,8	96	4,25	85	3,7	74	3,15	63
4,75	95	4,20	84	3,65	73	3,1	62
4,7	94	4,15	83	3,60	72	3,05	61
4,65	93	4,10	82	3,55	71	3	60
4,6	92	4,05	81	3,5	70	від 1,78 до 2,99	
						повторне складання	
4,55	91	4,00	80	3,45	69	від 0 до 1,77	від 0 до 34
4,5	90	3,95	79	3,4	68	повторне вивчення	

Підсумкове оцінювання

1 Екзамен проводиться після вивчення всіх тем дисципліни і складається здобувачами вищої освіти в період екзаменаційної сесії після закінчення всіх аудиторних занять

2 До екзамену допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали всі види робіт передбачені навчальним планом з дисципліни:

- були присутні на всіх аудиторних заняттях (лекції, семінари, практичні);
- своєчасно відпрацювали всі пропущені заняття;
- набрали мінімальну кількість балів за поточну успішність (не менше 36 балів, що відповідає за національною шкалою «3»);

Якщо поточна успішність з дисципліни нижче ніж 36 балів, здобувач вищої освіти має можливість підвищити свій поточний бал до мінімального до початку екзаменаційної сесії.

3 Оцінювання знань здобувачів при складанні екзамену здійснюється за 100-бальною шкалою.

Оцінювання знань здобувачів шляхом тестування здійснюється за шкалою:

- «Відмінно»: не менше 90 % правильних відповідей;
- «Дуже добре»: від 82 % до 89 % правильних відповідей;
- «Добре»: від 74 % до 81 % правильних відповідей;
- «Задовільно»: від 67 % до 73% правильних відповідей;
- «Задовільно достатньо»: від 60 % до 66 % правильних відповідей;
- «Незадовільно»: менше 60 % правильних відповідей.

4 Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається як середньозважена оцінка, що враховує загальну оцінку за поточну успішність і оцінку за складання екзамену.

5 Розрахунок загальної підсумкової оцінки за вивчення навчальної дисципліни проводиться за формулою:

$$PK^{екз} = 0,6 \cdot K^{поточ} + 0,4 \cdot E,$$

де $PK^{екз}$ – підсумкова оцінка успішності з дисциплін, формою підсумкового контролю для яких є екзамен;

$K^{поточ}$ – підсумкова оцінка успішності за результатами поточного контролю (за 100-бальною шкалою);

E - оцінка за результатами складання екзамену (за 100-бальною шкалою).

0,6 і 0,4 – коефіцієнти співвідношення балів за поточну успішність і складання екзамену.

6 За виконання індивідуальної самостійної роботи та участь у наукових заходах здобувачам нараховуються додаткові бали.

6.1 Додаткові бали додаються до суми балів, набраних здобувачем вищої освіти за поточну навчальну діяльність (для дисциплін, підсумковою формою контролю для яких є залік), або до підсумкової оцінки з дисципліни, підсумковою формою контролю для якої є екзамен.

6.2 Кількість додаткових балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їх об'єму та значимості:

– призові місця з дисципліни на міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 20 балів;

– призові місця з дисципліни на всеукраїнських олімпіадах – 20 балів;

– участь у міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 15 балів

– участь у міжнародних / всеукраїнських наукових конференціях студентів та молодих вчених – 12 балів;

– участь у всеукраїнських олімпіадах з дисципліни – 10 балів

– участь в олімпіадах і наукових конференціях ХНАДУ з дисципліни – 5 балів;

– виконання індивідуальних науково-дослідних (навчально-дослідних) завдань підвищеної складності – 5 балів.

6.3 Кількість додаткових балів не може перевищувати 20 балів.

7 Загальна підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни не може перевищувати 100 балів.

Загальна підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни визначається згідно зі шкалою, наведеною в таблиці 2.

Таблиця 2 – Шкала оцінювання знань здобувачів за результатами підсумкового контролю з навчальної дисципліни

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
	екзамен	залік	Оцінка	Критерії
90-100	Відмінно	Зараховано	A	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до максимального
80–89	Добре	Зараховано	B	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
	екзамен	залік	Оцінка	Критерії
75-79	Задовільно		C	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, деякі практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками
67-74			D	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, можливо, містять помилки
60-66			E	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, багато передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.
35-59	Незадовільно	Не зараховано	FX	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання)
0-34	Неприйнятно		F	Теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, усі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до якого-небудь значущого підвищення якості виконання навчальних завдань (з обов'язковим повторним курсом)

Визнання результатів неформальної та інформальної освіти

Порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та інформальній освіті регламентується СТБНЗ-83.1-01:2021 «Визнання результатів неформальної та інформальної освіти».

Для визнання таких результатів належить звернутися із відповідною заявою до

декана факультету та додати до неї сертифікати, свідоцтва та інші документи, які підтверджують отримані компетентності. За результатами розгляду заяви створюється предметна комісія, яка розглядає надані документи, проводить співбесіду зі здобувачем і приймає рішення про перезарахування результатів навчання або призначення атестації у вигляді підсумкового контролю (на підготовку дається 10 робочих днів). За результатами контролю комісія виставляє підсумкову оцінку. Якщо здобувач отримав менше 60 балів, то результати навчання у неформальній чи інформальній освіті не зараховуються. При перезарахуванні результатів навчання за дисципліною здобувач звільняється від її вивчення.

Політика курсу:

- курс передбачає роботу в колективі, середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики;
- освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій і практичних занять, а також самостійну роботу;
- самостійна робота передбачає вивчення окремих тем навчальної дисципліни, які винесені відповідно до програми на самостійне опрацювання, або ж були розглянуті стисло;
- усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін;
- якщо здобувач вищої освіти відсутній на заняттях з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача;
- під час вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись правил академічної доброчесності, викладених у таких документах: «Правила академічної доброчесності учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_dobroch_1.p_d_f), «Академічна доброчесність. Перевірка тексту академічних, наукових та кваліфікаційних робіт на плагіат» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_85.1-02.pdf), «Морально-етичний кодекс учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_MEK_1.pdf).
- у разі виявлення факту плагіату здобувач отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі;
- списування під час заліку заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Рекомендована література: *(література не пізніше 10 років, окрім 1 фундаментального класичного підручника або монографії)*

- 1.1 Чаплигін О.К. Філософія (нормативний курс): навчальний посібник, -2-е вид., доп. і переробл./ О.К.Чаплигін, І.І.Чхеайло, Л.В. Філіпенко, Т.В. Ярмак.- Харків: ХНАДУ, 2019.- 200 с.
- 1.2 Бичко А.К., Бичко І.В. Історія філософії Підручник.-київ: Либідь, 2018.
- 1.3 Петінова О. Б. Філософія. навчальний посібник . О. Б. Петінова. –Одеса, 2019.-304 с.
- 1.4 Шепетяк Олег, Шепетяк Оксана. Філософія. Підручник.-Львів. Місіонер, 2020.-784 с.
- 1.5. Бичко І., Ярошовець В. Філософія. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2023. – 648 с.
- 1.6. Кралюк П. Історія філософії України. –К.: КНТ, 2023, 652 с.
- 1.7 Лісовський П.М., Лісовська Ю.П. Світова філософія поствоєнного часу: навчальний посібник. – К.: Ліра, 2022, - 472.с.

1.8 Філософія. Підручник для студентів і курсантів вищих закладів освіти 3-4 рівнів акредитації, авт. кол., за ред. О.В.Рябіної, Л. І.Юрченко.-Х.:Видавництво Іванченка І. С.,2021.- 286с.

1.9 Сілаєва Т.О. Філософія: Навчальний посібник / Т.О. Сілаєва, Н.В. Гнаевич, Г.О. Орендарчук, З.С. Сокол / 2018. - 360 с.

1.10 Дорошкевич А.С. Філософія глобальних проблем сучасності: конспект лекцій / А.С. Дорошкевич, О.Є. Сук, А.П. Смелянцев / Харків: ХНАДУ, 2014. - 155 с.

1.11 Ярмач Т. В. Сталий розвиток суспільства – результат нової екологічної культури// «Глобалізований світ: випробування людського буття», «Globalized world: challenge of the being of human life». Міжнародна науково-теоретична конференція, 6-7 жовтня 2017 року: [матеріали доповідей та виступів]/ редкол. М. А. Колодезь [та ін.]. – Житомир: Вид-во Євнесок О. О., 2017.– 404 с. – С. 266-270.

2. Допоміжна література

2.1. Луцій Сенека Про стійкість мудреця. Діалоги .- К.: Апріорі, 2023. - 208 с. /Перекладач А. Содомора

2.2. Прибутко П. Філософія. Посібник для підготовки до іспитів. - Х.:Вид-во : Паливода А.В., 2021. - 184.

2.3. Ушкалов Л. Література і філософія: доба українського бароко, Х.: вид-во Савчук О.О., 2019. - 416 с.

2.4. Умберто Еко, Федріга Р. Історія філософії. Античність та Середньовіччя . – К.: Флоіо, 2021. - 332 с.

2.5.. Стрелкова А. Буддизм: філософія порожнечі.- Вид-во: Києво-Могилянська академія, 2020. - 410 с.

3. Інформаційні ресурси

3.1. Дистанційний курс. Режим доступу: <https://dl2022.khadi-kh.com/course/view.php?id=2239>.

3.2. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>

3.3. Сайт Національної бібліотеки України ім.В.І.Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua>

3.4. Сайт Національної Парламентської бібліотеки України <http://www.nplu.kiev.ua/>

3.5.Сайт журналу «Віче» <http://www.viche.info>

Розробник (розробники)
силабусу навчальної дисципліни

(підпис)

Тетяна ЯРМАК

(ПІБ)

Гарант освітньо-професійної програми

(підпис)

Марина БАРУН

(ПІБ)

Завідувач кафедри

(підпис)

Володимир БОНДАРЕНКО

(ПІБ)